

De kerkuil binnenstebuiten

De kreet van de uil

Dat de kerkuil geen zangvogel is, hadden jullie ongetwijfeld al vermoed. Een mooi melodietje komt er uit onze kerkuil niet. Wat niet wegneemt dat hij vocaal sterk actief kan zijn, dit vooral in het broedseizoen. Dat dit 's nachts gebeurt, is nog een reden te meer om het nog nooit gehoord te hebben. Maar wie kent er niet de 'hoe-hoe-hoe' gevolgd door 'oe-oe-oe-oe' triller van onze neef, de bosuil, al was het maar uit een film vanuit je luie zetel. Toch zijn de geluiden die de kerkuil produceert van groot belang, want het is het enige contactmiddel met de soortgenoten in de donkere nacht.

De kerkuil kent 18 soorten geluiden met verschillende functies. Vaak gebeurt het dat het ene geluid overgaat in het andere.

Vooreerst hebben kerkuilen, zoals alle vogels, contactroepen, kwestie van met elkaar op afstand te communiceren. Deze zijn nogal divers. Het bekendste geluid van onze kerkuil is evenwel de ijsselijke schreeuw, de baltsroep die we ongeveer als 'shrrreeeee' kun omschrijven. Deze roep produceert het mannetje in de vlucht of op een hoge plek, zodat het geluid op honderden meters hoorbaar is. De roep duurt een tweetal seconden en neemt geleidelijk toe in kracht om dan abrupt te eindigen. De kreet van de kerkuil heeft een dubbele functie. Enerzijds wil hij met z'n roep aan andere uilen aantonen dat hij een territorium bezet heeft en dat hij hier de baas is. Anderzijds wil hij een vrouwtje lokken. Wanneer het mannetje nog ongepaard is, schreeuwt hij in het voorjaar soms meer dan 100 ker per 15 minuten, kwestie van de nodige aandacht te trekken. Hij begint er reeds vroeg aan : soms reeds eind januari of in februari laat hij zich van zich horen om de wijfjes uit de buurt uit te nodigen. Maar ook gepaarde mannetjes moeten zich laten gelden en laten ieder jaar aan het begin van het broedseizoen hun kreet horen, ongeveer een zestal weken voordat het eerste ei wordt gelegd. Bij een vervolglegsel herhaalt zich hetzelfde scenario maar dan allemaal wat ingekort. Als er een vrouwtje in de buurt is, dan beantwoordt ze met een korte, zachte klagende schreeuw.

Ook het vrouwtje kerkuil kan de baltskreet laten horen wanneer ze alleen op de uitgekozen broedplaats aanwezig is, weliswaar korter en minder hard, zoiets als 'sshreee-eeoo-o'. Bij reeds gepaarde koppels stimuleert de balts eveneens de ontwikkeling van de eicellen.

Het mannetje kent ook een gedempte versie van z'n kreet die hij laat horen wanneer hij het vrouwtje het nest toont en iedere avond voor het verlaten van de roestplaats. Het vrouwtje doet dit geruisloos.

Wanneer het vrouwtje op de eieren zit te broeden dan kan ze het mannetje roepen door een korte schreeuw te produceren. Dit doet het mannetje ook wanneer hij met een prooi arriveert.

Naast de kreet van de uil is het bekendste geluid van de kerkuil ongetwijfeld het blazen van de jongen. Vaak is het pas bij dit blazen dat de mensen uit de omgeving van de broedplaats in de gaten krijgen dat er kerkuilen bij hen broeden. Dit geluid kan het best vergeleken worden met het uitademen van een snurkende mens en kan geïmiteerd worden door lucht te zuigen door gepruilde lippen. Een jong kan vijf tot zestig maal blazen per minuut. Dit varieert naargelang de ouderdom en de mate van honger van het jong. Een jonge kerkuil begint reeds op het einde van z'n eerste week te blazen om zo z'n moeder er attent op te maken dat z'n maagje rammelt. Door dit geluid worden de ouder vogels gestimuleerd om prooien te halen. Wanneer één van de oudervogels op de broedplaats komt aangevlogen, dan blazen alle jongen tegelijk en zeer luid. Normaal wisselen de jongen elkaar af met het geblaas, kwestie van het de hele nacht te kunnen volhouden, alhoewel bij verzadiging het blazen sterk kan afnemen.

Ook moeder-kerkuil blaast geregeld, maar dit is meer een contactroep met haar jongen of wordt gebruikt wanneer het mannetje bij haar is op de nestplaats als teken om op jacht te gaan en haar prooien te brengen.

Ook wanneer de vliegvlugge jongen worden teruggeroepen naar de nestplaats voor een prooi of worden uitgedreven uit de nestlocatie om te gaan jagen, wordt door het vrouwtje geblazen.

Tenslotte wordt bij dreiging van een indringer met een langgerekt blazen, van twee tot tien seconden, geprobeerd de indringer te verdrijven. Dit doen alle jongen samen zodat dit een serieuze indruk maakt op de mogelijke indringer.